

بسم تعالی

جمهوری اسلامی ایران

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران
مدرسه علمیه حضرت فاطمه زهرا (س)
شهرستان اردکان

رزق و روزی در قرآن و روایت

استاد راهنما:

مهدی واحدیان اردکانی

استاد داور:

مجید طرقي اردکانی

پژوهشگر:

طاهره میثاقی اردکانی

تابستان 91

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الْحَمِيمِ الرَّحِيمِ

تقدیم به:

پیشوای اولین ، تنها مولود کعبه علی بن ابی طالب که امیدوارم از ما راضی و
خشنود باشد.

تشکر و قدردانی:

با تشکر از استاد راهنما جناب آقای مهدی واحدیان و همسر م سید مجتبی حسینی پور که مرا در این تحقیق یاری نمودند و با تشکر از مدیر حوزه و واحد پژوهش

چکیده

رزق همان عطا کردن روزی از طرف خداوند به بندگان است روزی همان قوت یومیه و هر چه انسان از آن بهره مند می شود از بین روزیهایی که خداوند به انسانها عطا می کند برخی بی زحمت نصیب انسان می شود که همان رزق طالب است مثل عقل وهوش، حاصل خیزی خاک، هوای سالم و برخی دیگر با سعی و تلاش البته خداوند برای هر کسی روزی مشخص را مقدر کرده چون رازق منحصرأ خداوند عالم است رزق مقدر بدان معنی نیست که انسان تنبلی کند وبگویدروزی به دست خداست بله خداوندروزی هرکس رادر نظر گرفته وتغییر نمی دهدوخودانسان هاهستندکه بااعمالشان روزی راعوض می کنندیعنی انسان تنبل خودش روزیش را کم می کندوخداوند تقسیم کننده روزی است چون مصلحت و ظرفیت هر کس را می شناسد، آن قدر مواهب الهی وسیع است که روزی را بی حساب می بخشد یعنی بابخشیدن ازمقدارآن کاسته نمی شود، رزق و روزی منحصر به روزی مادی نمی شود بلکه رزق معنوی هم مثل توفیق عبادت در بر می گیرد، برخی امور روزی را پر برکت می کنندیعنی آن رزق خوش یمن ومبارک است مثل 1)خواندن قرآن، خدایران رابه عنوان کتاب و ذکر مبارک یادکرده، عدالت ، مدارا با مردم و ... و بعضی برکت را از روزی می گیرد مثل گناه ، ظلم، فحش دادن و... چگونه رزق حرام یا حلال می شود.درباره مال حلال و حرام در قرآن و روایات فرمایشهای زیادی است و تاکیدبرای به دست آوردن مال حلال شده وکسانی که درپی روزی حلال هستندمورد مدح ائمه قرار گرفته اند امااثرات مال حلال را می توان این چنین بر شمرد 1) روزی حلال در سرشت انسان 2) حلال و عبور از پل صراط 3) حلال و واردشدن به بهشت 4) حلال و در ردیف پیامبران قرار گرفتن و... ، مال حرام به ذاتی و غیر ذاتی تقسیم شده: ذاتی مثل شراب و غیر ذاتی: مثل 1) احتکار اینکه انسان برخی اجناس رانگه داردبه امیدگران شدن 2)رشوه 3)ربا،دادن جنس کمتربرای گرفتن جنس زیادترو... به دست آوردن مال حرام واستفاده ازآن آثاری درپی دارد.1) دوری ازخداوندوپيامبردرقیامت 2) مستحاب نشدن دعا 3) حسرت در قیامت و...

عواملی که باعث افزایش روزی می شود عبارتند از خواندن قرآن ، احترام به سالمندان، نیکی به والدین ،انفاق ، ازدواج و ... و عواملی باعث کاهش روزی می شودکه همان گناه ، اسراف ، تنبلی ، زنا، عاق والدین ... ، را می توان نام برد.

کلیدواژه:رزق،برکت،وسعت،ضیق.

آمده است و تاکید عجیبی بر طلب حلال شده و مورد مدح قرار گرفته است خداوند رزق برای همه از طریق حلال مقدور کرده و خود انسانها هستند که آن را حرام می کنند روزی حلال اثراتی برای هرکس دارد چند نمونه در اینجا آورده می شود

(1) روزی حلال در سرشت انسان : چون از بزرگترین عوامل موثر در جسم و روان و نسل آدمی روزی حلال است

(2) حلال و عبور از پل صراط (3) حلال و وارد شدن به بهشت

(4) حلال و در ردیف پیامبران قرار گرفتن

حلال و هم درجه شدن با شهدا و ملاقات با خدا با چهره ای مانند شب چهارده مال حرام به حرام ذاتی و غیر ذاتی تقسیم می شود . ذاتی مثل شراب و غیر ذاتی مثل ربا، رشوه ، خوردن مال یتیم ، احتکار، مال حرام اثراتی در زندگی انسان دارد

مثل : (1) دوری از خداوند و پیامبر در قیامت (2) مستحباب نشدن دعا : «زیرا دعای کسی که غذای حرام در شکمش باشد به سمت بالا نمی رود» (3) باعث حسرت در قیامت (4) باعث اثراتی منفی در نسل انسان می شود (5) قساوت قلب می آورد. عواملی هم باعث افزایش یا کاهش روزی می شود عوامل افزایش روزی مثل احترام به سالمندان زیرا خیر و برکت همراه سالمندان است ، نیکی به والدین ، قرآن خواندن ، صله رحم ، ازدواج کردن ، اخلاق خوب ، دعا کردن ، توکل ، تلاش کردن ، پرداختن خمس ، انفاق ، استغفار ، شکر نعمت و درستکاری و ... و عواملی که باعث کاهش روزی می شود می توان به گناه که گناه همان نافرمانی خداوند است، نافرمانی رابطه خالق و مخلوق را تیره می کند و تغییر رفتار مخلوق باعث تغییر نعمت های الهی می شود ، اسراف ، زنا ، عاق والدین ، بد اخلاقی ، تنبلی ، ظلم و اظهار فقر ، کذب ،، زورگویی ، پرداخت نکردن حق و ناسپاسی در مقابل نعمتها اشاره نمود .

نکته: احادیث صفحه 20 قسمت تضمین روزی به دست خداوند فصل اول و حدیث صفحه 50 قسمت هم درجه شدن باشدید، فصل دوم و حدیث صفحه 69 قسمت قرائت قرآن در منزل با وجود سعی زیاد برای یافتن متن عربی روایات پیدانشد.

پیشنهادات:

در زمینه کسب روزی حلال ودوری جستن از روزی حرام مطالبی بسیار می توان عنوان کرد. در این مقال کوتاه چند پیشنهاد حائز اهمیت است :

- 1- برگزاری همایش هایی در مورد چگونگی کسب روزی حلال ودوری جستن از روزی حرام.
- 2- برگزاری گفتمان های دینی در مساجد و محافل در این زمینه.
- 3- آموزش خانواده ها از بدو کودکی کودکان و خود خانواده ها در این زمینه.
- 4- ساخت برنامه های مختلف در رسانه ای گروهی به ویژه صدا و سیما.

فهرست منابع:

1. *قرآن، ناصر مکارم شیرازی
2. *نهج البلاغه، محمد دشتی
3. ابن ادریس، ابوالعباس، طب‌النبی، قم، انتشارات رضی قم، 1362
4. ابن بابویه (شیخ صدوق)، محمد بن علی بن حسین بن، آمالی صدوق، تهران، کتابخانه اسلامیّه، چاپ 4، 1363
5. احمدی، زین‌العابدین و احمدی، حسنعلی، مقام والدین در اسلام، قم، میثم تمّار، چاپ 2، 1380
6. امین (بانوی اصفهانی)، نصرت مخزن‌العرفان فی تفسیر قرآن، ج 1، تهران، نشر نهضت زنان مسلمان، 1361
7. تقیان، حبیب‌الله، گسترش برکت و رزق، قم، نشر حسنین، 1385
8. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم، قم، انتشارات تبلیغات قم، 1366
9. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحکم، مترجم حسین شیخ‌الاسلامی، قم، انتشارات انصاریان، چاپ 7، 1385
10. تمیمی مغربی، نعمان بن محمد، دعائم‌الاسلام، ج 2، دارالمعارف مصر، 1385، ص 352، [یافته شده در نرم‌افزار جامع‌الأحادیث].
11. حرّ عاملی، محمد بن حسن، الفصول المهمّه فی اصول الأئمّه، ج 1، قم، مؤسسه معارف اسلامی، امام رضا (علیه‌السلام)، 1418 ه.ق.
12. حرّ عاملی، محمد بن حسن، وسائل‌الشیعه، قم، مؤسسه آل‌البیت، چاپ 2، 1414 ه.ق.
13. حرّانی، حسن بن شعبه، تحف‌العقول، قم، انتشارات جامع مدرسین قم، 1404 ه.ق.
14. حسین بن سعید اهوازی، الزهد، قرن سوم، کوفه، چاپ سید ابوالفضل حسینیان، 1402 ه.ق.
15. حمیدزاده، اکبر، قطره‌ای از دریا، ج 3، تهران، انتشارات پیام نوین، 1385.
16. حیدری نراقی، علی محمد، والدین و فرزندان، قم، انتشارات مهدی نراقی، چاپ 4، 1386، ص 137
17. دستغیب، عبدالحسین، صلاه‌الخاصین، قم، نشر اسلامی، چاپ 10، 1378
18. دشتی، محمد، نهج‌البلاغه، قم، نشر الهادی، چاپ 3، 1379
19. دهخدا، علی‌اکبر، نرم‌افزار دهخدا.
20. دهقان، اکبر، هزار و یک نکته از قرآن کریم، قم، نشر حرم، 1389

21. سعادت پور، علی، نور هدایت، ج 2، تهران، انتشارات احیاء الکتاب، 1386
22. شبّر، عبدالله، اخلاق، مترجم محمد رضا جباران، انتشارات هجرت، چاپ 9، 1382
23. شریف لاهیجی، محمد بن علی، تفسیر شریف لاهیجی، ج 1، تهران، نشر داد، 1373،
24. شعیری، تاج الدین، جامع الأخبار؛ قم، انتشارات رضی، 1363
25. صنعت کار، حسن، اخلاق در بازار، قم، بوستان کتاب، چاپ 4، 1386
26. طباطبائی، محمد حسین، اصول عقائد و دستورات دینی، ج 2، قم، آثار علامه طباطبائی
27. طباطبائی، محمد حسین، اصول عقائد و دستورهای دینی، ج 2، قم، نشر تنظیم و نشر آثار علامه طباطبائی، 1382
28. طباطبائی، محمد حسین، آموزش دین، قم، نشر جهان آرا، چاپ 3، 1385
29. طبرسی، حسن بن الفضل، مکارم الأخلاق، قم، دارالشریف الرضی، 1412 ه.ق
30. عبدالحسین، دستغیب، گناهان کبیره، ج 1، انتشارات صبا، چاپ 10، 1376
31. علی بن عیسی ارمنی، کشف الغمّه، قرن 7، انتشارات مکتبه بنی هاشمی تبریز، 1381 ه.ق، ج 2
32. غلام جمشیدی، محمد صادق، اسراف در قرآن و حدیث، نشر سازمان تبلیغات اسلامی، تهران
33. فلسفی، محمد تقی، شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق، ج 2، تهران، نشر فرهنگ اسلام، چاپ 4، 1379.
34. فیض کاشانی و دیگران، محمد محسن، تفسیر صافی، ج 3، قم، نشر نوید، 1386
35. قاسمی، محمد علی، گشایش روزی، قم، نور الزهراء، چاپ 6، 1388
36. قرائتی، محسن، تفسیر نور، ج 10، تهران، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، چاپ 8، 1384
37. کاظمی، محسن، راز شادابی، انتشارات میثم، 1385
38. کریمی زنجانی، حسین، پژواک گناه، قم، عقل سرخ، ص 344.
39. کلینی، محمد بن یعقوب، الکافی، ج 2، تهران، دارالکتب الاسلامیه، 1365
40. کلینی، محمد بن یعقوب، توحید، قم، مؤسسه النشر الاسلامی، 1398 ه.ق
41. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج 2، مترجم محمد باقر، کوه کمره‌ای، تهران، دارالکتب الاسلامیه، چاپ 4، 1365
42. متقی، علی بن حسام الدین، کنز العمال، ج 1، بیروت، انتشارات دارالاحیاء التراث العربی، 1431 ه.ق
43. مجلسی، محمد باقر، بحار الأنوار، ج 80، بیروت، مؤسسه الوفاء، 1404 ه.ق

44. مجلسی، محمد باقر، حلیه المتّقین، قم، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی شاکر، چاپ 4، 1384
45. محدّثی، جواد، اخلاق معاشرت، قم، نشر بوستان، چاپ 21، 1388
46. محمد بن علی بن بابویه، ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، مترجم صادق حسن زاده، قم، ارمغان طوبی، چاپ 2، 1383
47. محمدی ری شهری، محمد، منتخب میزان الحکمه، حمیدرضا، شیخی، قم دارالحديث، چاپ 4، 1385
48. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه، ج 7، قم، نشر دارالحديث، چاپ 8، 1386
49. مصباح یزدی، محمد تقی، ره توشه پندهای رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به ابوذر، ج 1، قم، انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ 5، 1382.
50. مصباح یزدی، محمد تقی، پندهای رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) به ابوذر، ج 1، نشر مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، چاپ 5، 1382
51. مصطفوی، فرید، جعفری، فاطمه، معصومی، صدیقه، روش خودسازی، قم، بوستان کتاب، چاپ 3، 1386، ص 144 مبلغان، ش 97، معاونت تبلیغ و آموزش های کاربردی حوزه علمیّه قم
52. مکارم شیرازی و دیگران، ناصر، تفسیر نمونه، ج 2، تهران، انتشارات دارالکتب الإسلامیه، چاپ 33، 1386.
53. موسوی تبریزی، محسن، تقوا و اخلاق قرآنی، قم، مؤسسه فرهنگی و نشر نور علی نور، 1381
54. نراقی، احمد، معراج السّعاده، قم، انتشارات هجرت، چاپ 7، 1379
55. نوری طبرسی، حسین، مستدرک الوسائل، ج 11، بیروت، مؤسسه آل البيت الأحياء التراث، 1429 ه.ق.
56. وحیدی، محمد، درآمد حلال و حرام، قم، نشر سنابل، 1386
57. ورام بن ابی فراس، مجموعه ورام، ج 1، قم، انتشارات مکتبه الفقیه، 605 ه.ق، ص 11.
58. هاشمی رفسنجانی، اکبر، تفسیر راهنما، ج 9، قم، مؤسسه بوستان کتاب قم، چاپ 2، 1380